

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO – 410.004.02.2015
P/15/100

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu
ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań
T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01
lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/15/100 – Współdziałanie wojewódzkich konserwatorów zabytków oraz jednostek samorządu terytorialnego.

Jednostka przeprowadzająca kontrolę Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler Barbara Modrzejewska, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 92933 z dnia 25 lutego 2015 r. i nr 95136 z dnia 23 kwietnia 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 1, 1a)

Jednostka kontrolowana Urząd Miejski w Gnieźnie, ul. Lecha 6, 62-200 Gniezno (dalej: Urząd)

Kierownik jednostki kontrolowanej Prezydent Miasta Tomasz Jakub Budasz

(dowód: akta kontroli str. 2)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W latach 2013 – 2015 (do 28 lutego) współdziałanie Urzędu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków ograniczało się do uzgadniania projektów zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz realizacji przejętych na podstawie Porozumienia z 14 stycznia 2005 r. spraw z zakresu własności Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (dalej: WKZ).

NIK zwraca uwagę na brak aktualnego programu ochrony zabytków dla Miasta Gniezna oraz niepodjęcie przez Miejskiego Konserwatora Zabytków przez dwa lata starań w celu jego opracowania, mimo, że obowiązek taki określono w jego zakresie czynności. Zaprowadzona w 2005 r. Gminna ewidencja zabytków jest zgodna z posiadanymi przez WKZ danymi w tym zakresie, jednakże do kart adresowych nie są dołączone mapy i zdjęcia. Stwierdzono równocześnie brak powiązania pomiędzy działaniami Miejskiego Konserwatora Zabytków i służbami finansowymi Urzędu, co skutkowało m. in. tym, że przyznano dotację w kwocie 5.900 zł dla Parafii Rzymskokatolickiej pw. św. Wawrzyńca, której nie przekazano wnioskodawcy, jednocześnie rozliczając ją w aktach Miejskiego Konserwatora Zabytków (dalej: MKZ). Pozostałe dotacje rozliczono i wydatkowano zgodnie z zapisami we wnioskach i zawartymi umowami.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja zadań dotyczących prowadzenia gminnej ewidencji zabytków i współpraca w tym zakresie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Opis stanu faktycznego

Według Gminnej ewidencji zabytków na dzień 28 lutego 2015 r. na obszarze kontrolowanej jednostki samorządu terytorialnego znajdowało się 1.280 zabytków nieruchomości.

(dowód: akta kontroli str. 3-38, 39, 40-42)

Do rejestru zabytków wpisanych było: 207 zabytków na koniec 2013 r., 209 na koniec 2014 r. i 210 na dzień 28 lutego 2015 r. Wojewódzką ewidencją zabytków objęto w 2013 r. - 1074 obiekty, w 2014 r. - 1071 i na koniec lutego 2015 r. - 1070 obiektów. Trzy zabytki archeologiczne: Wzgórze Lecha, Grodzisko Gnieźninek i Grodzisko Zbar oraz dwa obiekty: dom przy ul. Kłeckoskiej 38 i magazyn z zespołu cukrowni przy ul. Wrzesińskiej zostały wyłączone z ewidencji Wojewódzkiej i Gminnej w latach 2013 - 2014 z powodu ich złego stanu technicznego.

Dane te były zgodne z informacjami uzyskanymi od WKZ w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹ (dalej: ustawy o NIK).

(dowód: akta kontroli str. 43, 322-405)

Gminna ewidencja zabytków (dalej: GEZ) opracowana została w zasadniczej części w 2005 r. z uzupełnieniami w 2006 r. Karty GEZ nie posiadają map oraz zdjęć, jak również numerów ewidencyjnych. Jak wyjaśnił Miejski Konserwator Zabytków mapy mają zostać włączone do kart po przekazaniu mu mapy cyfrowej w skali 1:1000, co ma nastąpić w obecnym roku.

GEZ oraz wykaz zabytków nieruchomości z terenu Miasta Gniezna wpisanych do rejestru opublikowane zostały na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu².

(dowód: akta kontroli str. 406-410)

W latach 2013-2015 (do dnia 28 lutego 2015 r.) nie było nowych włączeń do GEZ Miasta Gniezna.

(dowód: akta kontroli str. 409)

W kontrolowanym okresie przeprowadzono osiem postępowań w zakresie dokonania wpisu do rejestru zabytków, które zakończyły się dokonaniem takiego wpisu (w 2013 r. – pięć zabytków, w 2014 r. – dwa zabytki i do końca lutego 2015 r. – jeden zabytek).

(dowód: akta kontroli str. 40-42, 687)

¹ Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zm.

² <http://umgniezno.bip4.e-zeto.eu>; Zakładka: Rejestry i Ewidencje / Miasto Gniezno. Wykazy zabytków nieruchomości.

Prezydent Miasta Gniezna nie wydawał zarządzenia w sprawie przechowywania kart ewidencyjnych GEZ. Jak podał w wyjaśnieniach Miejski Konserwator Zabytków kwestie te należą do kategorii wypracowanych już standardów, a procedurę włączania i wyłączenia określają §§ 15, 16 i 18 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków³ (dalej: rozporządzenie w sprawie prowadzenia rejestru zabytków).

(dowód: akta kontroli str. 3-38, 39, 124-137 i 322-405, 409)

Z uwagi na to, że nie ma podstaw prawnych do powiadamiania właścicieli lub posiadaczy zabytków nieruchomości o fakcie ujęcia zabytku w GEZ - osoby te nie były o tym fakcie informowane. Informowanie tych osób o możliwości uzyskania dotacji ze środków budżetowych miasta na prace restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru odbywało się poprzez opublikowanie uchwał Rady Miasta Gniezna regulujących te kwestie w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego. Uchwały te podjęto w dniu 29 kwietnia 2008 r.⁴ oraz dnia 16 września 2009 r.⁵

(dowód: akta kontroli str. 409 i 411)

Zadania w zakresie prowadzenia GEZ oraz inne zadania z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami realizuje jednoosobowo Miejski Konserwator Zabytków.

(dowód: akta kontroli str.44)

W rejestrze zabytków nieruchomości Miasta Gniezna odnotowano 38 obiektów stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego, w tym: 17 - miasta Gniezna, 17 samorządu województwa wielkopolskiego i 4 powiatu gnieźnieńskiego oraz 6 stanowiących współwłasność Miasta Gniezna. Żadnego z tych zabytków, nie zagospodarowano w kontrolowanym okresie na cele użytkowe.

(dowód: akta kontroli str. 45-50 i 413)

Na przykładzie wybranych ulic⁶ sprawdzono czy dla wskazanych w GEZ zabytków zlokalizowanych na tych ulicach założone są karty adresowe. Dla wszystkich 33 zabytków założono karty adresowe.

(dowód: akta kontroli str. 51-114)

Badaniem, czy dla zabytków nieruchomości założono karty adresowe, objęto dodatkowo 50 zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków oraz 50 objętych wojewódzką ewidencją zabytków. Założone karty adresowe dla tych zabytków są zgodne ze wzorem określonym w § 17 rozporządzenie w sprawie prowadzenia rejestru zabytków.

GEZ dla Miasta Gniezna opracowana została na podstawie: kart adresowych zabytków, kart ewidencyjnych zabytków (tzw. kart białych), kart cmentarzy, dokumentacji ewidencyjnej parków i innych dokumentów. W trakcie zakładania kart ewidencyjnych zabytków nieruchomości GEZ dla Miasta Gniezna weryfikowano fakt istnienia obiektów ujętych we wskazanej wyżej dokumentacji ewidencyjnej. Karty GEZ przechowywane są w metalowych szufladach zamykanych na klucz, według

³ Dz. U. Nr 113, poz.661 ze zm.

⁴ Uchwała Nr XXI/238/2008; Dz. Urz. Województwa Wielkopolskiego Nr 111, poz. 2040.

⁵ Uchwała Nr XXIX/444/2009; Dz. Urz. Województwa Wielkopolskiego, poz. 3162.

⁶ Wybrano ulice, których nazwy rozpoczynają się od litery A, E, I, Ł, P, U, Z oraz na cyfrę 3 (np. 3 Maja).

porządku merytorycznego przyjętego dla kart ewidencyjnych zabytków nieruchomych, tj. zgodnie z przyjętymi przez służby konserwatorskie standardami.

(dowód: akta kontroli str. 412)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie⁷ działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Opis stanu faktycznego

2. Współpraca z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków przy sporządzaniu gminnego programu opieki nad zabytkami.

Miasto Gniezno nie posiada aktualnego programu opieki nad zabytkami. Ostatni opracowany „Program Opieki nad Zabytkami Miasta Gniezno na lata 2009-2012” nie obowiązywał w kontrolowanym okresie.

Po zakończeniu okresu obowiązywania programu Prezydent Miasta Gniezna pismem z dnia 15 kwietnia 2013 r. przekazał Radzie Miasta Gniezna sprawozdanie z realizacji tego programu. W sprawozdaniu omówiono:

- instrumentarium realizacji programu,
- zrealizowane kierunki działań programu, a w tym: sporządzenie i aktualizację GEZ (wprowadzanie informacji o remontach, modernizacjach i rozbiórkach obiektów wykazanych w ewidencji), udostępnianie i promocję zabytków, edukację w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego oraz poprawę stanu zachowania zabytków.

(dowód: akta kontroli str. 1133-1139)

W 2013 r. MKZ zaopiniował projekt studium uwarunkowania przestrzennego gminy dla obszaru ciągu ekologicznego na Osiedlu Kościuszki, obszaru przy ulicy Konopnickiej i obszaru przy ulicy Strzeleckiej. MKZ uzgodnił projekt planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego dla obszaru wyznaczonego ulicami Poznańską i Kiszowską oraz granicą administracyjną miasta i planowaną ulicą zbiorczą⁸.

Uwagi do projektu studium uwarunkowania przestrzennego gminy dla obszaru ciągu ekologicznego na Osiedlu Kościuszki i obszaru przy ulicy Konopnickiej MKZ wydał dnia 24 stycznia 2013 r. Uwagi do planu miejscowego rejonu ronda im. Jacka Kaczmarskiego przy ulicy Gdańskiej MKZ wydał dnia 1 lipca 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 656 - 675)

W 2014 r. MKZ uzgodnił projekt planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego dla obszaru wyznaczonego ulicami Witkowską, Klonową, Surowieckiego i Składową oraz rejonem Ronda im. Jacka Kaczmarskiego przy ulicy Gdańskiej. Uzgodnienia nastąpiły dnia 1 kwietnia i 10 września 2014 r. Uwagi do projektu studium uwarunkowania przestrzennego gminy dla obszaru działek przy ulicy Gdańskiej MKZ wniósł dnia 17 listopada 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 676 - 685)

W kontrolowanym okresie wnioski, opinie i uzgodnienia projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub zmian studiów zagospodarowania

⁷ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁸ Postanowienia zostały wydane w dniach 3 i 20 września 2013 r.

przestrzennego uzyskane od WKZ skutkowały m. in. brakiem uwag w dwóch przypadkach i aktualizacją wytycznych w jednym przypadku.

(dowód: akta kontroli str. 686)

Obiekty zabytkowe były objęte ochroną w miejscowych projektach planów zagospodarowania przestrzennego z 2013 i 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 412)

Uwagi dotyczące badanej działalności

Zgodnie z zapisem w punkcie II.4. zakresu czynności MKZ do jego obowiązków należało opracowywanie programów i planów ochrony zabytków miasta Gniezna, przygotowywanie w powyższym zakresie projektów uchwał dla Rady Miasta oraz realizacja programów i planów ochrony po ich zatwierdzeniu przez Radę Miasta. Obowiązek opracowania programu ochrony zabytków, raz na 4 lata, wynika z art. 87 ust 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami⁹ (dalej: ustawa o ochronie zabytków). Do chwili obecnej nie został jeszcze opracowany nowy program. Jego wykonanie zaplanowano na 2016 r. Zwłoka wynika z faktu, iż wykonywanie zadań organu ochrony zabytków na terenie miasta realizowane jest przez jedną osobę, znacząco obciążoną prowadzonymi postępowaniami administracyjnymi oraz realizowanymi na terenie miasta pracami konserwatorskimi.

(dowód: akta kontroli str. 434- 435)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Wykorzystanie środków na opiekę nad zabytkami oraz współpraca w tym zakresie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Opis stanu faktycznego

1. W dniu 29 kwietnia 2008 r. Rada Miasta Gniezna podjęła uchwałę Nr XXI/238/2008 w sprawie określenia zasady i trybu udzielania dotacji ze środków budżetowych Miasta Gniezna na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz w dniu 16 września 2009 r. Nr XXXIX/444/2009 w sprawie zmiany powyższej uchwały. Wprowadzona zmiana dotyczyła terminu składania wniosków o dotację. Poczynając od 2010 r. wnioski mogą być składane - do 30 października każdego roku poprzedzającego rok w którym udzielona miałyby być dotacja - za pośrednictwem MKZ poprzez Biuro Obsługi Interesantów Urzędu.

(dowód: akta kontroli str. 437-449)

Środki dotacji wykorzystane zostały na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.

(dowód: akta kontroli str. 495 i 498-502)

2. Stan zachowania wybranych zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru.

⁹ Dz. U. z 2014 r. poz. 1446.

W dniu 30 marca 2015 r. kontrolująca w obecności MKZ dokonała oględzin wybranych budynków wpisanych do rejestru zabytków. W wyniku ich ustalono m. in.:

- budynek Wielkopolskiego Samorządowego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Gnieźnie przy ul. Mieszka I nr 27:
 - na elewacji budynku brak tabliczki oznaczającej, że budynek stanowi zabytek,
 - wymieniono łącznie 14 okien w salach: 18, 25, 26, 27 i 29¹⁰,
 - budynek wraz z przylegającym do niego terenem jest ogrodzony,
- budynek Starego Ratusza usytuowany przy ul. Chrobrego 40/41:
 - na elewacji budynku brak tabliczki oznaczającej, że budynek stanowi zabytek,
 - sklamrowano prętami mury oficyny przyległej od zachodu do elewacji tylnej wschodniego segmentu Starego Ratusza¹¹,
- budynek Gimnazjum nr 1 im. Zjazdu Gnieźnieńskiego przy ul. Św. Jana 2a:
 - na elewacji budynku brak tabliczki oznaczającej, że budynek stanowi zabytek,
 - odtworzono wieżyczkę wieńczącą północno wschodni narożnik parterowego segmentu wejściowego w elewacji frontowej budynku¹²,
 - od zachodu i południa budynek wraz z przylegającym do niego terenem jest ogrodzony.
- na skontrolowanych budynkach nie stwierdzono reklam.

(dowód: akta kontroli str. 818-819)

Stosownie do postanowień art. 12 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków starosta w uzgodnieniu z WKZ może umieszczać na zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru zabytków znak informujący o tym, że zabytek ten podlega ochronie. Wskazany przepis wskazuje, na nieobligatoryjność umieszczania takich znaków. MKZ podczas spotkań ze Starostą Gnieźnieńskim sygnalizował konieczność ich zamieszczenia, co nie zostało jednak zrealizowane.

(dowód: akta kontroli str. 820)

We wszystkich objętych oględzinami budynkach w kontrolowanym okresie przeprowadzone zostały prace budowlane. Odbiory prac dokonano bez uwag i zaleceń pokontrolnych.

(dowód: akta kontroli str. 822-840)

Poddane oględzinom obiekty posiadają aktualne książki obiektu budowlanego w których odnotowano:

- dane identyfikacyjne obiektów,
- dane techniczne charakteryzujące obiekt,

¹⁰ Decyzjami Nr 127/2014 z dnia 24 listopada 2014 r. i Nr 2/2015 z dnia 28 stycznia 2015 r. MKZ zezwolił na wymianę okien w salach dydaktycznych.

¹¹ Decyzją Nr 83/2014 z dnia 10 lipca 2014 r. MKZ pozwolił na klamrowanie prętami murów oficyny przyległej od zachodu do elewacji tylnej wschodniego segmentu Starego Ratusza.

¹² Decyzją Nr 154/2013 z dnia 5 grudnia 2013 MKZ pozwolił na odtworzenie w formach historycznych zniszczonej wieżyczki wieńczącej północno wschodni narożnik parterowego segmentu wejściowego w elewacji frontowej budynku Gimnazjum nr 1 w Gnieźnie.

- wykaz protokołów odbioru robót remontowych i modernizacyjnych w obiektach.
(dowód: akta kontroli str. 841-866)

3. Na zlecenie NIK, zostały poddane przez Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Gnieźnie (dalej: PINB) kontrolom doraźnym w zakresie oceny stanu technicznego oraz prawidłowości utrzymania i użytkowania, trzy zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków tj.:

- lokomotywnia wachlarzowa z podzespołu techniczno-ruchowo-eksploatacyjnego przy ul. Składowej, nr działki 1/16 KM52, właściciel Skarb Państwa Starosta Gnieźnieński, użytkownik PKP SA Warszawa,
- pałac z zespołu pałacowo-folwarcznego Kustodia przy ul. Powstańców Wielkopolskich 22, nr działki 1/23 KM 12, właściciel Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa Oddział Terenowy w Poznaniu,
- budynek Sądu Rejonowego w Gnieźnie przy ul. Franciszkańska 9, nr działki 71/5 KM19, właściciel Skarb Państwa - Starosta Gnieźnieński, użytkownik Sąd Rejonowy w Gnieźnie.

(dowód: akta kontroli str. 867-870)

PINB stwierdziła, że:

- w przypadku budynku Sądu Rejonowego brak jest nieprawidłowości i zaleceń w zakresie elementów budynku narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działanie czynników występujących podczas użytkowania obiektu, brak nieprawidłowości i wydanych zaleceń w zakresie instalacji gazowej, elektrycznej, instalacji piorunochronnej. Zalecenia dotyczyły udrożnienia przewodów kominowych. Zalecenie zostało wykonane. Brak jest uwag do książki obiektu, a obiekt użytkowany jest zgodnie z jego przeznaczeniem i wymaganiami ochrony środowiska i utrzymywany w należytym stanie technicznym i estetycznym,
- w przypadku pałacu z zespołu pałacowo-folwarcznego Kustodia stwierdzono nieprawidłowości i wydano zalecenia w zakresie elementów budynku narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działanie czynników występujących podczas użytkowania obiektu. Zaleceń z kontroli z listopada 2014 r. (wymiana stolarki, naprawa fundamentu i ściany od strony skarpy, remont elewacji) nie wykonano – wybór oferenta w kwietniu 2015 r. Brak jest uwag do książki obiektu, która prowadzona jest na bieżąco, a obiekt użytkowany jest zgodnie z jego przeznaczeniem i wymaganiami ochrony środowiska i utrzymywany w należytym stanie technicznym i estetycznym.

(dowód: akta kontroli str. 991-1132)

- w przypadku lokomotywowni nie sformułowano zaleceń w zakresie elementów budynku narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działanie czynników występujących podczas użytkowania obiektu. Stwierdzono natomiast, że istnieje konieczność wykucia i usytuowania drzwi wycierowych u podstawy II grupy kominowej (nie zlecono jednak usunięcia stwierdzonych usterek wymienionych w protokole kominiarskim). Brak jest uwag do książki obiektu, która prowadzona jest na bieżąco, a obiekt użytkowany jest zgodnie z jego przeznaczeniem

i wymaganiami ochrony środowiska i utrzymywany w należyтым stanie technicznym i estetycznym.

(dowód: akta kontroli str. 1140-1216)

4. Urząd nie posiada oszacowanych potrzeb dotyczących nakładów finansowych niezbędnych na prace i roboty związane z remontami zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru z terenu gminy. Zgodnie z wyjaśnieniem MKZ szacowanie kosztów związanych z koniecznymi do przeprowadzenia pracami konserwatorskimi, restauratorskimi lub robotami budowlanymi przy poszczególnych obiektach zabytkowych znajdujących się w posiadaniu Miasta możliwe byłoby po opracowaniu dla wszystkich takich obiektów projektów budowlanych, wykonaniu przedmiarów i kosztorysów inwestorskich. Mając na uwadze, że adekwatność wyszczególnionych opracowań i wycień do stanu faktycznego utrzymuje się przez pewien czas (bardzo krótki), nie jest racjonalnym wykonywanie takich opracowań w sytuacji gdy nie są planowane do realizacji konkretne prace przy konkretnym budynku w najbliższym czasie.

(dowód: akta kontroli str. 436)

5. W kontrolowanym okresie, według dokumentacji MKZ, ze środków budżetu Miasta Gniezna przyznano cztery dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków dla trzech podmiotów:

- Parafii Rzymskokatolickiej pw. Świętej Trójcy w kwocie 24.100 zł w 2013 r. - wniosek z 29 października 2012 r na kwotę 80.000 zł., data przyznania dotacji - 9 stycznia 2013 r. na konserwację ceglanych elewacji wieży i remont dachu kaplicy św. Antoniego,
- Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Michała Archaniola w kwocie 29.986,12 zł - wniosek 28 października 2013 r na kwotę 29.986,12 zł., data przyznania dotacji - 5 lutego 2014 r. na montaż systemu sygnalizacji włamania i napadu oraz montaż systemu sygnalizacji pożarowej (etap 1),
- Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Wawrzyńca (dwie dotacje):
 - w kwocie 5.900 zł - wniosek z 30 października 2012 r na kwotę 5.900 zł, data przyznania dotacji - 9 stycznia 2013 r. na remont samonośnej drewnianej konstrukcji w wieży (nieprzekazana wnioskodawcy),
 - w kwocie 30.000 zł - wniosek z 30 października 2014 r. na kwotę 100.000 zł, data udzielenia dotacji - 16 luty 2015 r. na wykonanie pionowej izolacji przeciwwilgociowej murów.

(dowód: akta kontroli str. 495)

Wnioski o udzielenie wymienionych dotacji złożono w terminach określonych w uchwałach Rady Miasta Gniezna i na odpowiednich wzorach. Wnioski zawierały wszystkie wymagane dane.

Dotacja dla Parafii Rzymskokatolickiej pw. Świętej Trójcy w kwocie 24.100 zł w 2013 r. przekazana została według zapisów konta K130189 dnia 30 lipca 2013 r. Innych zapisów na tym koncie w 2013 r. nie ujęto.

Dotacja dla Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Michała Archaniola w kwocie 29.986,12 zł przekazana została według zapisów konta K140154 dnia 8 lipca 2014 r. Dotacja dla Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Wawrzyńca w kwocie 30.000 zł - nie została do dnia kontroli przekazana przelewem wnioskodawcy.

W umowach odnotowano, że do zamówień na dostawy, usługi i na roboty budowlane opłacanych w ramach przyznanej dotacji zleceniobiorca stosuje przepisy Prawa zamówień publicznych.

Sprawozdania końcowe z wykonania zadania w ramach dotacji zostały złożone i zawierają dane wynikające z uchwały Rady Miasta Gniezna z 29 kwietnia 2008 r. (wg wzoru).

W budżecie Miasta Gniezna zaplanowano w kontrolowanym okresie środki w kwocie łącznie 90.000 zł (po 30.000 zł w każdym roku). Środki te zaplanowano w dziale 921, rozdziale 92120 i paragrafie 2720. Jak wynika ze sprawozdań Rb-28S za lata 2013, 2014 i styczeń 2015 r. wydatkowano w tym rozdziale i paragrafie kwotę łącznie 54.086,12 zł, w tym w 2013 r. – 24.100 zł (80,33%), w 2014 r. – 29.986,12 zł (99,9%) i w styczniu 2015 r. – 0 zł (0%).

Zgodnie z dokumentacją MKZ w 2013 r. zaplanowano przekazanie dwóch dotacji dla: Parafii Rzymskokatolickiej pw. Świętej Trójcy w Gnieźnie na konserwację ceglanych elewacji wieży i remont dachu kaplicy św. Antoniego w kwocie 24.100 zł oraz Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Wawrzyńca w Gnieźnie na remont samonośnej drewnianej konstrukcji wieży w kwocie 5.900 zł.

(dowód: akta kontroli str. 450, 451-494 i 495)

W 2013 r. negatywnie rozpatrzono dwa wnioski złożone w 2012 r. (oba z dnia 26 października):

- Prymasowskiego Wyższego Seminarium Duchownego na remont dachu w kwocie 120.000 zł,
- Klasztoru Franciszkanów na adaptację na bibliotekę tzw. Syjonu i przyległych do niego pomieszczeń na kwotę 100.000 zł.

(dowód: akta kontroli str. 496)

Pismami z dnia 8 stycznia 2013 r. Prezydenta Miasta odmówił udzielenia dotacji, wskazując jako przyczyny odmowy brak środków w budżecie Miasta.

(dowód: akta kontroli str. 589-607)

Jak wynika z danych MKZ na prace konserwatorskie, restauratorskie oraz prace budowlane inne jednostki (właściciele zabytków z rejestru) otrzymały w 2013 r. pięć dotacji od Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na kwotę 1.743.300,26 zł. W 2014 r. cztery dotacje na kwotę 999.218,77 zł, a w tym na:

- stabilizację wzniesienia przez remont i konserwację muru oporowego grodziska Zbar i otoczenia kościoła pw. Michała Archanioła w kwocie 200.000 zł,
- remont elewacji południowej kościoła Franciszkanów w wysokości 600.000 zł,
- remont dachu w kościele pw. Trójcy w wysokości 100.000 zł,
- montaż systemu przeciwwłamaniowego w kościele katedralnym w kwocie 99.218,77 zł.

Na 2015 r. przyznano cztery dotacje na łączną kwotę 770.000 zł, w tym na:

- remont części dachu w kościele pw. Św. Trójcy -200.000 zł,
- remont elewacji w kościele Franciszkanów - 400.000 zł,
- montaż systemu antywłamaniowego w kościele katedralnym - 100.000 zł,

- prace konserwatorsko-remontowe w kościele pw. Św. Piotra i Pawła - 70.000 zł.

(dowód: akta kontroli str. 608-623 i 625-626)

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego o wysokości przyznanych dotacji w ramach budżetu ministerstwa (rozdział 92120 ochrona zabytków i opieka nad zabytkami) poinformowało WKZ, Sejmik Województwa Wielkopolskiego, Radę Powiatu Gnieźnieńskiego oraz Radę Gminy Gniezno.

(dowód: akta kontroli str. 921-933)

Ustalone
nieprawidłowości

Jak wynika z dokumentacji księgowej (konto i sprawozdanie Rb-28S) dotacja w kwocie 5.900 zł nie została do dnia kontroli przekazana podmiotowi, któremu została przyznana. Wniosek o udzielenie dotacji złożony został 30 października 2012 r., umowę nr 2/2013 zawarto dnia 9 stycznia 2013 r. pomiędzy Parafią Rzymskokatolicką pw. Św. Wawrzyńca i Miastem Gniezno. W umowie określono przyznanie kwoty 5.900 zł tytułem dotacji na remont samonośnej wieży ww. kościoła. W harmonogramie i preliminarzu całkowitych kosztów zadania wraz ze źródłami finansowymi określono na 5.935,71 zł z czego 5.900 zł miała stanowić dotacja Miasta, a resztę środki własne Parafii. Sprawozdane końcowe z wykonania zadania w ramach dotacji Proboszcz Parafii przedłożył 9 grudnia 2013 r. i zostało ono rozliczone dnia 12 grudnia 2013 r. W paragrafie 9 zawartej umowy odnotowano, że przekazanie środków finansowych w ramach udzielonej dotacji nastąpi w terminie 14 dni od dnia jej rozliczenia, co nie nastąpiło do dnia kontroli.

(dowód: akta kontroli str. 532 – 551, 503)

Zgodnie z wyjaśnieniem złożonym przez głównego księgowego Urzędu Dariusza Hamulczyka, ze względu na upływ czasu trudno jest wskazać przyczynę nie przekazania przyznanej dotacji. Prawdopodobnie powodem braku przelewu mogło być przypadkowe podpięcie rozliczenia przedmiotowej dotacji pod dokumentację dotyczącą przelewu na kwotę 24.100 zł.

(dowód: akta kontroli str. 503 i 498-502)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonej nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

4. Realizacja zadań objętych Porozumieniem, ze szczególnym uwzględnieniem nadzoru konserwatorskiego.

Opis stanu
faktycznego

Porozumienie w sprawie powierzenia miastu Gniezno spraw z zakresu właściwości WKZ zawarte zostało na podstawie art. 96 ust. 2 ustawy o ochronie zabytków dnia 14 stycznia 2005 r. pomiędzy Wojewodą Wielkopolskim i Prezydentem Miasta Gniezna. Porozumienie opublikowane zostało w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego nr 7 z dnia 1 lutego 2005 r. Obejmuje ono prowadzenie spraw z zakresu właściwości WKZ dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w granicach administracyjnych miasta Gniezna, tj. między innymi: wydawanie decyzji, postanowień i zaświadczeń dotyczących zabytków, sprawowanie nadzoru nad prawidłowością przeprowadzanych badań i prac konserwatorskich i innych działań przy zabytkach, organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony zabytków i opieki nad nimi, prowadzenie i aktualizację podstawowej dokumentacji zabytków, prowadzenie dla każdego zabytku zbioru

dokumentów: karty ewidencyjnej, dokumentacji prawnej, konserwatorskiej, historycznej, ikonograficznej i inwestycyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 627-633)

Zgodnie z porozumieniem, zadania w nim określone, wykonuje bezpośrednio Miejski Konserwator Zabytków w ramach upoważnienia Prezydenta Miasta¹³.

(dowód: akta kontroli str. 635-637)

Wynikiem realizacji zadań przekazanych Porozumieniem w latach 2013 –2015 (do 28 lutego 2015 r.) było m. in.:

- zrealizowanie 94 zaleceń konserwatorskich określone w art. 27 ustawy o ochronie zabytków (odpowiednio w kontrolowanych latach: 38, 47, 9),
- wydanie 262 pozwoleń określonych w art. 36 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków (w kontrolowanych latach odpowiednio: 142, 117, 3), w tym:
 - punkt 1 - prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru - 84 pozwolenia (odpowiednio w poszczególnych latach 44, 37, 3),
 - punkt 2 - wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku - jedno pozwolenie w 2014 r.,
 - punkt 8 - dokonywanie podziału zabytku nieruchomości wpisanego do rejestru - dwa w 2013 r.,
 - punkt 10 - umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów - 17 (w 2013 r. - 13 i cztery w 2014 r.),
 - punkt 11 - podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru -158 (83 w 2013 r. i 75 w 2014 r.).

Pozwolenia wydawane na podstawie art. 36 ust. 1 pkt 1, 3, 4, 6, 8-11 ustawy o ochronie zabytków dotyczyły zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków lub obiektów znajdujących się na obszarze wpisanym do rejestru zabytków. Wydawane one były przez MKZ z upoważnienia Prezydenta Miasta. Wskazana podstawa prawna dotyczyła prac, robót, badań itd., których dotyczyło pozwolenie. Zawierały elementy wymagane rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 27 lipca 2011 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych¹⁴ i wydawane były na podstawie stosownych wniosków (dalej: rozporządzenie w sprawie prac konserwatorskich).

(dowód: akta kontroli str. 694-717)

- wydanie trzech decyzji na podstawie art. 45 ustawy o ochronie zabytków. Wydane w latach 2013-2014 trzy decyzje nakazujące przywrócenie zabytku do poprzedniego stanu albo zobowiązujące do doprowadzenia zabytku do jak najlepszego stanu dotyczyły: pałacu z zespołu Kustodia, kamienicy przy

¹³ MKZ na mocy upoważnienia Prezydenta Miasta nr OR.0113/6/05 z dnia 21 lutego 2005 r. jest Grzegorz J. Budnik. Stanowisko to bezpośrednio zostało podporządkowane Prezydentowi Miasta. Do zakresu czynności wymienionego zapisano realizację zadań wynikających z Porozumienia. Kandydatura zatwierdzona została przez WWKZ pismem WN- 4150/32/2005 w dniu 3 lutego 2005 r.

¹⁴ Dz. U. Nr 165 poz. 987.

ul. Rynek 20 oraz lokomotywni wachlarzowej z zespołu stacji Gniezno przy ul. Składowej.

(dowód: akta kontroli str. 409-410 oraz 635 i 639 oraz 718-817)

W okresie objętym kontrolą wydano 53 uzgodnienia i opinie określone w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym¹⁵ w tym odpowiednio na podstawie:

- art. 11 pkt 6 lit. c, - jedno,
- art. 17 pkt 6 lit. b tiret 8, - trzy,
- art. 53 ust. 4 pkt 2, - 12,
- art. 60 ust. 1 - 37.

(dowód: akta kontroli str. 638)

WKZ w dniach 21 stycznia 2014 r. i 12 stycznia 2015 r. zwrócił się do MKZ w Gnieźnie o wypełnienie ankiety zawierającej dane dotyczące realizacji zadań powierzonych na podstawie zawartego porozumienia. Ankiety te za lata 2013 i 2014 oraz sprawozdania z działalności MKZ zostały przekazane odpowiednio dnia 27 stycznia 2014 r. i 21 stycznia 2015 r.

(dowód akta kontroli str. 871- 906 i 937- 952)

Nie składano zawiadomień o działaniach lub zaniechaniach określonych w art. 108, 110, 113, 114, 117, 118, 119 ustawy o ochronie zabytków. Nie realizowano także uzgodnień określonych w art. 25 wyżej wskazanej ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 409-420, 655)

5. Kontrole przestrzegania i stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

W kontrolowanych latach MKZ przeprowadził 69 kontroli obiektów wpisanych do rejestru zabytków (odpowiednio w 2013 r. - 29, w 2014 r. - 35 i do 28 lutego 2015 r. - pięć).

(dowód: akta kontroli str. 638, 643-650)

Zgodnie z planami kontroli MKZ w 2013 r. zrealizował siedem, spośród dziewięciu planowanych kontroli, w 2014 r. siedem, spośród dziewięciu zaplanowanych i w 2015 r. dwie, spośród 10 planowanych kontroli. Poza planem przeprowadzono w kontrolowanych latach odpowiednio 22, 28 i trzy kontrole.

(dowód: akta kontroli str. 651)

Jak podał w wyjaśnieniach MKZ różnice ilościowe pomiędzy planowanymi kontrolami zabytków nieruchomych, a kontrolami wykonanymi wynikają z tego, że znaczna część spraw prowadzonych przez MKZ stanowi odzwierciedlenie wniosków płynących od inwestorów m. in. w sprawach wydania przez organ ochrony zabytków zezwoleń na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych oraz w sprawach odbioru tych prac. Kontrole planowane odzwierciedlają wiedzę MKZ o sytuacjach prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych lub o pogarszającym się stanie zabytku, bądź też o okolicznościach, które mogą stwarzać zagrożenie dla zabytku. W odniesieniu do takiej grupy zabytków MKZ planuje kontrole, pozostawiając rezerwę dla kontroli wynikających z toku robót lub zdarzeń niemożliwych do zaplanowania.

(dowód: akta kontroli str. 688)

¹⁵ Dz. U. z 2015 r. poz. 199.

W kontrolowanym okresie nie wpłynęły skargi i wnioski dotyczące zabytków nieruchomych.

(dowód: akta kontroli str. 689-693)

Z przeprowadzonych kontroli sporządzano każdorazowo protokół. W roku 2013 na przeprowadzone 29 kontroli, zalecenia pokontrolne wydano w dwóch przypadkach. W 2014 r. zrealizowano 35 kontroli i w żadnej nie wydano zaleceń pokontrolnych.

(dowód: akta kontroli str. 778-779, 856-889)

Na realizację zadań objętych Porozumieniem Miasto Gniezno nie otrzymywało środków finansowych od Wojewody Wielkopolskiego.

(dowód: akta kontroli str. 907-912)

WKZ w kontrolowanych latach przeprowadził osiem kontroli MKZ. W wyniku siedmiu z nich nie wydano zaleceń pokontrolnych, a w jednym przypadku (pismo z 10 października 2013 r.) zalecono MKZ, aby w wydawanych pozwoleńiach na prowadzenie prac przy obiektach zabytkowych zwracać szczególną uwagę na zastosowanie § 11 pkt 1, 2 (prawidłowość wydawania pozwoleń na realizację prac na obiektach zabytkowych) rozporządzenia rozporządzenie w sprawie prac konserwatorskich.

(dowód: akta kontroli str. 911-936)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o opracowanie programu ochrony zabytków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 27 maja 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
Barbara Modrzejewska
doradca ekonomiczny

Dyrektor
z up. Wicedyrektor
Grzegorz Malesiński

.....
podpis

.....
podpis